

ეკონომიკის მოდელი, რომელიც ანადგობს და ანადგობს ქვეყნებს

DOI: <https://doi.org/10.52340/bal/2024.02.07>

ანოტაცია

ნაშრომში დაინტერესებული მკითხველი იპოვის პასუხს კითხვებზე: რა ინვესტორი ეკონომიკურ პრობლემებს? რატომ არის მთელი მსოფლიო მუდმივ ეკონომიკურ კრიზისში? რა განაპირობებს მუდმივ ეკონომიკურ პრობლემებს? სადაა გამოსავალი? მასში განხილულია ავტორის მიერ ბოლო პერიოდში ჩატარებული უმნიშვნელოვანესი ეკონომიკური კვლევების მიმოხილვა. ყველა ეკონომიკური პრობლემა გამოკვლეული და გახსნილია, დანვრებიდან ახსნილი ეკონომიკური პრობლემების და კრიზისების გამომწვევი მიზეზები. ასევე ახსნილია არსებული მიზეზების აღმოფხვრის გზები. ეკონომიკური პრობლემების და კრიზისების დაძლევის შესაძლებლობები.

ავტორი ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ ეკონომიკური პრობლემების და კრიზისების მთავარი მიზეზია არსებული ეკონომიკური მოდელი: „თავისუფალი თვითრეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკა“ და მისი რადიკალური ფორმა „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი“ და ეკონომიკურ თეორიებში და ფორმულაში დამკვიდრებული უხეში შეცდომები, მოყვანილია ამის დამამტკიცებელი ანალიზი, კონკრეტული მაგალითების ჩვენებით. დამამტკიცებელია და საფუძვლიანადაა ახსნილი, რომ თავისუფალი ბაზარი ვერ არეგულირებს ეკონომიკაში მიმდინარე პროცესებს, დამამტკიცებელია ასევე, რომ არსებული ეკონომიკური მოდელები ვერ არეგულირებენ ეკონომიკურ პროცესებს. ეს მოდელები

ნასყიდა დარბუაშვილი

ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემიური დოქტორი
<https://orcid.org/0009-0001-8583-5773>
E. mail: naskida@yandex.ru

ქმნიან მძიმე ეკონომიკურ პრობლემებსა და ეკონომიკურ კრიზისებს.

პრობლემების ღრმა ანალიზთან და დასკვნებთან ერთად, ნაშრომში წარმოდგენილია ავტორის მოსაზრებები მდგომარეობიდან გამოსავლის შესახებ.

საკვანძო სიტყვები: ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი, თავისუფალი თვითრეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკა, ეკონომიკური კრიზისები, ინფლაციური პროცესები.

AN ECONOMIC MODEL THAT DESTROYS AND DESTROYS COUNTRIES

Naskhida Darbuashvili

Academic Doctor of Economic Sciences

<https://orcid.org/0009-0001-8583-5773>

E. mail: naskida@yandex.ru

ABSTRACT

In the work, the interested reader will find answers to the questions: What causes economic problems? Why is the whole world in a constant economic crisis? What determines constant economic problems? Where is the solution? It discusses a review of the most important economic studies conducted by the author in recent times. All economic problems are investigated and solved, the causes of economic problems and crises are explained in detail. Ways to eliminate existing causes are also explained. Opportunities for overcoming economic problems and crises.

The author emphasizes that the main cause of economic problems and crises is the existing economic model: “free self-regulating market economy” and its radical form “monetary model of economic development” and gross errors in economic theories and formulas, a convincing analysis is provided, showing specific examples. It has been proven and thoroughly explained that the free market cannot regulate the processes taking place in the economy, and it has also been proven that the existing economic models cannot regulate economic processes. These models create serious economic problems and economic crises.

Along with a deep analysis of the problems and conclusions, the work presents the author’s opinions on a way out of the situation.

Keywords: monetary model of economic development, free self-regulating market economy, economic crises, inflationary processes.

ძირითადი ტექსტი

უკვე დიდხანია მთელი მსოფლიოს წამყვანი ეკონომისტები, ეკონომიკის მეცნიერები, პოლიტიკოსები და სახელმწიფო მოღვაწეები დაეძებნენ გამოსავლის გზებს იმ ჩიხური მდგომარეობიდან, რომელშიც კაცობრიობა აღმოჩნდა. უმუშავრობა, მძიმე სოციალური გარემო, ჯანდაცვის დაცვის ჩავარდნები, მიგრაცია და ა.შ. ყველა ამ დუხჭირ გამოვლინებას, მიუხედავად განსხვავებული თავისებურებებისა, ერთი საერთო აქვთ - მათ იწვევს ეკონომიკური პრობლემები. აქედან იღებს სათავეს ეკონომიკური კრიზისები და ყველა სხვა გართულების დიდი უმრავლესობა. ეკონომიკა და მძიმე ეკონომიკური პრობლემები განაპირობებს: ლოკალურ (ცალკეული ქვეყნების) და გლობალურ (მსოფლიო) ეკონომიკურ კრიზისებს, ომებს, მსოფლიო ომებს, სამოქალაქო ომებს, დაპირისპირებებს, ეთნიკურ კომფლიქტებს და ა.შ. ძირითადად ეკონომიკური პრობლემები განაპირობებენ ინფექციური და სხვა ვირუსულ დაავადებებისგან უმძიმეს შედეგებს. მარტო covid-19 პანდემიამ 2020-2021 წლებში 7 მილიონზე მეტი ადამიანი შეიწინა.

მსოფლიო საზოგადოება ცდილობს ეკონომიკური პრობლემების მოგვარებას - ამისთვის ტარდება ეკონომიკური ფორუმები, კონფერენციები, სხვა ეკონომიკური ღონისძიებები. ეკონომიკური პრობლემების გადაჭრაზე მუშაობენ მსოფლიოს მრავალი წამყვანი ეკონომიკური ინსტიტუტები. ყოველწლიურად ტარდება დაოსის (შვეიცარია), სანქტპეტერბურგის (რუსეთი), ასტანის (კაზახეთი) მსოფლიო ეკონომიკური ფორუმები, სადაც მსჯელობენ წამყვანი ეკონომისტები და ქვეყნების ლიდერები. წლის განმავლობაში მრავალი ფორუმებისა და ღონისძიებების მიუხედავად, არსებული პრობლემებიდან გამოსავალი ვერ მოიძებნა. ერთადერთი შედეგი რაც დადგა, მდგომარეობს იმაში, რომ უმრავლესობა შეთანხმდა, თუ არ მოიძებნა გამოსავალი არსებული ეკონომიკური პრობლემებიდან და არ დამუშავდა ახალი ეკონომიკური განვითარების მოდელი, რომელიც მსოფლიოს ქვეყნებს ეკონომიკური კრიზისიდან გამოიყვანს და განავითარებს, წინააღმდეგ შემთხვევაში ექსპერტების და მეცნიერების პროგნოზებით 2035 წლისთვის ელოდებიან დიდ, მაშტაბურ ეკონომიკურ კრიზისს, რომლის დროსაც შიმშილით, ეპიდემიებით და სხვა ეკონომიკური მიზეზებით, სხვადასხვა მონაცემებით, დაიღუპება დედამიწის მოსახლეობის 30-დან 70 პროცენტამდე.

რუსეთის პრეზიდენტმა ვლადიმერ პუტინმა, რომელიც საბაზო განათლებით ეკონომისტი, 2013 წელს მოაწყო დიდი შეკრება, რომელზეც მიიწვია რუსეთის მეცნიერებთა აკადემიის პრეზიდენტი, მისი მოადგილეები, რუსეთის მეცნიერებთა აკადემიის აკადემიკოსები ეკონომიკში, რუსეთის წამყვანი მეცნიერები და ექსპერტები ეკონომიკის სფეროში. პრეზიდენტმა პუტინმა თავის სიტყვაში აღნიშნა, რომ გასული საუკუნის 30-იან წლებში სსრკ-ში მოხდა დიდი გარღვევა ეკონომიკაში. მაშინ ეკონომიკაში დიდი ნახტომი გაკეთდა და სსრკ, ერთი ჩამორჩენილი აგრარული ქვეყნიდან, ერთერთი

წამყვანი ინდუსტრიულად განვითარებული ქვეყანა გახდა მსოფლიოში. მაშინ, იმ მწირი რესურსებით ეს მოხერხდა, რატომ არ შეიძლება იგივეს გაკეთება დღეს, როცა შეუდარებლად უფრო მეტი რესურსები გაგვაჩნია. ვლადიმერ პუტინმა დაავალა მეცნიერებთა აკადემიას გაეკეთებინა „ეკონომიკური გარღვევის პროგრამა“. რამდენიმე თვეში ასეთი პროგრამა რუსეთის პრეზიდენტს წარუდგინეს, თუმცა, გარდა ლოზუნგებისა და სურვილებისა არაფერი მნიშვნელოვანი და ღირებული ამ პროგრამაში არ იყო.

ეკონომიკური პრობლემები რომ გადავწყვიტოთ, კარგად უნდა გავერკვეთ ამ პრობლემების არსში და მიზეზებში. კარგად უნდა დამუშავდეს გამოვლენილი მიზეზების აღმოფხვრის გზები, მხოლოდ ამის შემდეგ შეიძლება გაკეთდეს ახალი ეკონომიკური განვითარების მოდელი.

25 წელზე მეტია ეკონომიკურ პრობლემებს ვიკვლევ, ამ ხნის განმავლობაში უამრავი საინტერესო და საოცარი რამ აღმოვაჩინე. დავრწმუნდი, რომ ისეთი დიდი საყოველთაოდ ცნობილი მეცნიერების, როგორებიც იყვნენ სმიტი, მარქსი, ფიშერი, კეინსი, ფრიდმანი, ლაფერი და ა.შ. ეკონომიკურ კვლევებში, მათ თეორიებში და ფორმულებში არის მძიმე, უხეში შეცდომები. ამ თეორიებს და მცდარ სწავლებას ეფუძვნება ეკონომიკური მოდელები რომლებსაც დღესაც ვიყენებთ. სწორედ ეს შეცდომები და მათზე აგებული ეკონომიკური მოდელები იწვევს იმ ეკონომიკურ პრობლემებს და კრიზისებს, რაც დღევანდელ მსოფლიოშია. **ხოლო, მილტონ ფრიდმანის ემპირიულ კვლევებზე გაკეთებული დასკვნები და მის მიერ დამუშავებული „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი“ დიდი უაზრობაა და სხვა არაფერი.** სწორედ ამ მოდელმა შეიყვანა მთელი მსოფლიოს ეკონომიკა ჩიხში, სწორედ ამ მოდელმა გახვია მთელი მსოფლიო ვალებში, რომლის საერთო მოცულობა 100 ტრილიონ დოლარს გადასცდა. ამ მოდელის შემოღებამდე მსოფლიო ვალი მხოლოდ რამდენიმე მილიარდს შეადგენდა. სწორედ, ამ მოდელმა ჩააგდო მთელი მსოფლიო საშინელ სიღარიბეში და სიღუბნეში. სწორედ, ამ მოდელის წყალობით მსოფლიო მოსახლეობის ერთი მცირე ნაწილი უსაშველოდ მდიდრდება - ტრილიონერები, მილიარდერები და მილიონერები არიან, მსოფლიო მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი კი საშინელ სიღარიბეში ცხოვრობს. სწორედ, მონეტარული მოდელის წყალობითაა, რომ მდიდრები სულ უფრო მდიდრდებიან და ღარიბები სულ უფრო ღარიბდებიან, სწორედ, ეს მოდელი განაპირობებს დღევანდელ ჩვენს მძიმე ყოფას და ცხოვრებას.

შეცდომები აღმოვაჩინე საყოველთაოდ აღიარებულ ეკონომიკურ დოქტრინებში. მაგალითად, საყოველთაოდ აღიარებულია, რომ ქვეყნის შველა უცხოურ ინვესტიციებშია, ამიტომ ყველა ქვეყანა ცდილობს, რაც შეიძლება მეტი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას. კვლევების შედეგად კი დადგინდა, რომ თანამედროვე უცხოური ინვესტიციები ანგრევენ ქვეყნის ეკონომიკას და უკიდურესად აუარესებენ სოციალურ მდგომარეობას. რაც უფრო იზრდება უცხოური ინვესტიციები, მით უფრო

მძიმდება ეკონომიკური და სოციალური მდგომარეობა. უცხოური ინვესტიციების პრობლემის ანალიზს არ დავინყებ იგი ბევრგან მაქვს განხილული (მაგ. გამო-მცემლობა „ივერიონი“, „ყველაზე უჩინარი და ყველაზე დიდი საფრთხე, რომელიც ქვეყანას ემუქრება“ - [https:// iverioni.com.ge/16288-yvelaze-uchinari-da-yvelaze-did-saftrhkhe-romelic-qveyanas-emuqreba.html](https://iverioni.com.ge/16288-yvelaze-uchinari-da-yvelaze-did-saftrhkhe-romelic-qveyanas-emuqreba.html)).

კვლევებით ასევე დადგინდა, რომ სავალუტო ფონდის მიერ შემუშავებული არასწორი მეთოდოლოგიით დათვლილი ეკონომიკური შედეგები უჩვენებს სწრაფ ეკონომიკურ განვითარებას, რეალობა კი აბსოლუტურად განსხვავდება შედეგებისგან. ამ მცდარ შედეგებს მე უწოდებ „ციფრების ეკონომიკა“, რომელსაც არაფერი საერთო არა აქვს რეალობასთან. ამ მეთოდოლოგიებით არასწორად ითვლიან მთლიან შიდა პროდუქტს, ინფლაციის საერთო დონის მაჩვენებელს და ა.შ.

ეკონომიკური კვლევების შედეგად აღმოჩენილი მრავალი საოცარი და საინტერესო ფაქტების შემდეგ, აღარ მეგონა თუ რამე კიდევ გამოაცხებდა და ჩემში სასონარკვეთას გამოიწვევდა. რამდენიმე წლის წინ ერთმა ჩემმა მეგობარმა მთხოვა ინფლაციის პრობლემები გამომეკვლია და სტატია გამეკეთებინა მისი ჟურნალისთვის. ინფლაციასთან დაკავშირებულ საკითხებს ისედაც დიდიხანია ვიკვლევდი. გავიდა რამდენიმე წელი და ჩემმა მეგობარმა შემახსენა დაპირებული სტატიის შესახებ. ვუთხარი ერთ თვეში კვლევებს დავასრულებდი და სტატიასაც გადავცემდი. სტატიაზე მუშაობის დროს, ინფლაციის განმაპირობებელი ფაქტორების კვლევისას აღმოვაჩინე, რომ არარეალურ ეკონომიკაში ბიუჯეტის თანხების ასიგნებები აძლიერებდა იმფლაციურ პროცესებს. დროის სიმცირის გამო, ამ საკითხის საფუძვლიანი შესწავლა ვერ შეუძელი. სტატია ცოტა ხნის წინ ჟურნალში „ბიზნესი და კანონმდებლობა“ გამოქვეყნდა, მე კი გავაგრძელე კვლევები.

დავინტერესდით, როგორ მოქმედებდა მოგება ინფლაციას. ცხადი იყო, რომ დიდი მოგება აძლიერებს ინფლაციურ პროცესებს, მაგრამ, საბაზრო კონკურენცია რატომ ვერ არეგულირებს ამ პროცესებს და რატომ არ დაჰყავს მოგება გარკვეულ მინიმალურ ზღვრამდე. რატომ არის, რომ მოგება ხშირად რამდენჯერმე აღემატება თვითღირებულებას. ამ კუთხით, გადავწყვიტე ვაჭრობის სფერო შემესწავლა და დავინყე სავაჭრო ციკლების შესწავლა. ამ ციკლების შესწავლის შედეგად, უფრო მძიმე და სერიოზული ეკონომიკური პრობლემები აღმოვაჩინე.

აღმოვაჩინე, რომ ვაჭარი ფულს „ჰაერიდან“ ქმნის. მოდით ვნახოთ ასეა თუ არა? მაგალითად, ვაჭარი დილით ნავიდა და იყიდა 100 ლარის პროდუქცია, დღის განმავლობაში ნაყიდი პროდუქცია 200 ლარად გაყიდა და საღამოს 100 ლარი მოგება დარჩა. ვაჭარს დღის განმავლობაში აბსოლუტურად არაფერი შეუქმნია 100 ლარის მოგება კი მიიღო, ანუ „ჰაერიდან“ ფული შექმნა.

ცენტრალური ბანკები რომ „ჰაერიდან“ ფულს ქმნიან, ეს ყველამ იცის, თანამედროვე ეკონომიკაში ფულის ემისია სხვა არაფერია თუ არა „ჰაერიდან“ ფულის შექმნა, მაგრამ თუ ასეთი რამ ეკონომიკის სხვა სფეროებშიც ხდება, ძნელად წარმოსადგენია.

გადავწყვიტე არარეალური ეკონომიკის სხვა სფეროებშიც შემესწავლა, მაგალითად, ტურიზმი: მცირე მენარმემ მიიღო ტურისტი, ნავიდა ბაზარში, იყიდა პროდუქტები, ტურისტი გამოკვება და მოემსახურა 10 დღე, 10 დღის შემდეგ კი 2000 ლარი გადაახდინა. მცირე მენარმემ სხვისი შექმნილი პროდუქცია გამოიყენა და მიღებული ფული ჰაერიდან შექმნა. მსგავსი ვითარება ეკონომიკის არარეალური სექტორის სხვა სფეროებში. საერთოდ, ეკონომიკის არარეალურ სექტორში მთლიანად „ჰაერიდან“ იქმნება ფული. ანალოგიური ვითარება ტრანსპორტის სფეროში. მგზავრების ან ტვიტების ერთი ადგილიდან მეორეში გადაყვანის ან გადატანის დროს არაფერი რეალური არ იქმნება და „ჰაერიდან“ ფული კეთდება. ასევე ხდება კავშირგამბულობაში, კავშირგამბულობის ყველა ოპერატორი და ინტერნეტ პროვაიდერი „ჰაერიდან“ ქმნის ფულს. ენერგეტიკის ყველა კომპანია, გარდა გენერაციისა, „ჰაერიდან“ ქმნის ფულს და არაფერ რეალურ პროდუქტს არ ქმნიან. ყველა სფეროს და ყველა სახის დისტრიბუციის ყველა კომპანია „ჰაერიდან“ ქმნის ფულს. ბანკები ჰაერიდან ქმნიან ფულს, ფულს ყიდულობენ დაბალ ფასში (დაბალ პროცენტში) ყიდიან მაღალ ფასში (მაღალ პროცენტში) და რჩებათ სოლიდური მოგება, ისე რომ არაფერ რეალურ პროდუქტს არ ქმნიან. სათამაშო ბიზნესი მთლიანად „ჰაერიდან“ ქმნის ფულს, სამედიცინო დანესებულებების დიდი უმრავლესობა „ჰაერიდან“ ქმნის ფულს, განათლება მთლიანად „ჰაერიდან“ ქმნის ფულს და ა.შ. აქ ჩამოთვლილი კომპანიები და ეკონომიკის სფეროები, მარტო ჩვენ ქვეყანაში, ყოველწლიურად ათობით მილიარდ ლარს „ჰაერიდან“ ქმნიან და ეს თანხები ქვეყნის მშპ-ში აისახება ისე, რომ 1 ლარის რეალური პროდუქტი არ იქმნება. მთელ მსოფლიოში ყოველწლიურად „ჰაერიდან“ ათობით ტრილიონი დოლარი იქმნება.

რა თქმა უნდა, ვაჭარმა როცა პროდუქცია იყიდა და გაყიდა, დახარჯა თავის შრომა და თავისი შრომის შედეგი მოგების სახით მიიღო. მაგრამ, სწორედ აქაა პრობლემა, შრომა დაიხარჯა „ჰაერიდან“ ფულის შექმნაში, ამ შრომით არანაირი რეალური პროდუქტი არ შექმნილა. ასევე ცხადია, რომ ვაჭარი და სხვა სფეროები, სადაც ჰაერიდან იქმნება ფული საზოგადოებრივ სასარგებლო შრომას ეწევიან, უფრო მეტიც მათი უმრავლესობის საქმიანობა საჭირო და აუცილებელია.

მაშინ რაშია პრობლემა?

პრობლემა იმაშია, რომ „ჰაერიდან“ შექმნილი მილიარდები ბაზარზე რეალურ პროდუქტს ყიდულობს, რეალურ პროდუქტს კი ძალიან მცირე რაოდენობით ვანარმოებთ. დაკვირვებული მკითხველი იკითხავს, კი, მაგრამ არარეალური სექტორის სუბიექტები ერთმანეთსაც ხომ უწევენ მომსახურებას და ანგარიშსწორებას?

კი, ერთმანეთშიც ახდენენ მომსახურებას და ანგარიშსწორებას, მაგრამ აქაც ყოველ ჯერზე ახალი დამატებითი ფული იქმნება „ჰაერიდან“. მაგალითად, ვაჭარი ნავიდა დასასვენებლად და ტურიზმში დასაქმებულ ინდმენარმეს 10 დღე დასვენებაში გადაუხადა 2000 ლარი. ვაჭრის მიერ „ჰაერიდან“ გაკეთებულ 2000 ლარს დაემატა ინდმენარმის „ჰაერიდან“ შექმნილი 2000

ლარი, ქვეყნის მშპ გაიზარდა 4000 ლარით ისე, რომ რეალური არაფერი, ერთი ლარის პროდუქტი არ შექმნილა. საბოლოოდ, „ჰაერიდან“ შექმნილი ფული რეალური პროდუქტის შექმნაზე მიდის. თუ რეალური პროდუქტი საკმარისი არ არის, იზრდება ფასები და ვითარდება ინფლაციური პროცესები.

როდესაც ეკონომიკის არარეალური სექტორი ვითარდება და ყოველწლიურად მნიშვნელოვნად იზრდება, ხოლო რეალური სექტორი არ იზრდება და პირიქით ყოველწლიურად მცირდება, სახეზე გვაქვს ყოველწლიური უწყვეტი ინფლაცია პირველადი მოხმარების, ფართო მოხმარების და ფუფუნების საგნებზე, რაც ინვესტორებს ფასების ზრდას იმისათვის, რომ შეინარჩუნონ და გაიუმჯობესონ არსებული ცხოვრების პირობები, რეალურ პროდუქტებზე ფასების ზრდა აიძულებს არარეალურ სექტორის სუბიექტებს გაზარდონ ფასები, ანუ გაზარდონ „ჰაერიდან“ ფულის კეთება. მთელი ეკონომიკა, ფაქტობრივად, ექცევა ინფლაციურ სპირალში, ანუ განიცდის მუდმივი ინფლაციას.

საყოველთაოდ მიჩნეულია, რომ ინფლაციას ინვესტორების ფულის ემისია. უნდა შევნიშნოთ, რომ ფულის ემისია ინფლაციის ერთ-ერთი ფაქტორია და არა ერთადერთი როგორც ამას ფრიდმანი, მისი მიმდევრები, ლიბერალები და მონეტარისტები ამტკიცებენ. ასევე აღსანიშნავია, რომ ინფლაციას ინვესტორი არა ფულის ემისია, არამედ ფულის არასწორი ემისია, ანუ არასწორად გათვლილი და ბრუნვაში შეტანილი ზედმეტი ფული, რომლის დასაქონლებასაც ეკონომიკის რეალური სექტორი ვერ ახდენს.

კვლევებით დადგინდა, რომ ინფლაციას აძლიერებს და განაპირობებს მრავალი ეკონომიკური ფაქტორი - იხილეთ სტატია: მონეტარისტული მოდელის დამანგრეველი შედეგები... რა ინვესტორს ინფლაციას და რას ინვესტორს ინფლაცია. ჟურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“, No. 1 (2024), მაგრამ, უმთავრესი მიზეზი და უმთავრესი წყარო, რაც მუდმივ ინფლაციას ინვესტორს, „ჰაერიდან“ ფულის კეთებაა, ანუ არარეალური სექტორის განვითარებაა, როცა არ ვითარდება ეკონომიკის რეალური სექტორი და როცა რეალურ ეკონომიკაში სტაგნაცია, ან რეგრესია. სწორედ, ეს ინვესტორს, პრაქტიკულად, მსოფლიოს ყველა ქვეყანაში მუდმივ, დაუსრულებელ ეკონომიკურ კრიზისებს.

კვლევებით დადგინდა, რომ ეკონომიკის არარეალური სექტორის მუდმივი ზრდა, ეკონომიკის რეალური სექტორის მუდმივი სტაგნაციის პირობებში, არის ყოველწლიური ინფლაციის ყველაზე დიდი წყარო და ფაქტორი.

ინფლაციურ პროცესებს მკვეთრად აძლიერებს რეალური ეკონომიკის რეგრესია (უკან სვლა, შემცირება) და სწრაფი ტემპებით ვარდნა.

ინფლაციურ პროცესებს (სპირალურ ინფლაციას) მკვეთრად აძლიერებს ეკონომიკის არარეალური სექტორის სწრაფი ტემპებით ზრდა.

აქსიომა 1: ეკონომიკის არარეალური სექტორის განვითარება, ეკონომიკის რეალური სექტორის სტაგნაციის ან რეგრესიის პირობებში, არის ინფლაციის, ეკონომიკური კრიზისების და მძიმე სოციალური მდგომარეობის მთავარი ეკონომიკური ფაქტორი.

„ჰაერიდან“ ფულის კეთებას აძლიერებს მოგების ზრდა. მოგება თავისებური ამორტიზატორია ეკონომიკაში. როგორც ავტომობილის ამორტიზატორი გზის უსწორმასწორობას (მაგალითად დანგრეულ გზას) და გზაზე არსებულ ხარვეზებს „თავის თავზე“ იღებს და ავტომობილის დაზიანების შესაძლებლობას მაქსიმალურად ამცირებს და მრავალჯერ უხანგრძლივებს ავტომობილს არსებობას, ისე მოგება ეკონომიკაში, თავის თავზე იღებს ეკონომიკის ყველანაირ რყევებს და საშუალებას აძლევს ფირმებს და კომპანიებს იარსებონ არასტაბილური ეკონომიკის პირობებში. მოგება არის ფირმების და კომპანიების გაზრდის და გაფართოვების მთავარი წყარო. მოგება არის ადგილობრივი კრედიტების გასტუმრების ერთადერთი წყარო. ამრიგად, შეიძლება ითქვას, რომ მოგება „ეკონომიკური ამორტიზატორია“.

როცა „ეკონომიკური ამორტიზატორი“, ეკონომიკურ რყევებს ვერ უძლებს, ფირმები და კომპანიები ჩერდება და კოტრდება, ქვეყანაში კი ღრმა ეკონომიკური კრიზისი ვითარდება. როგორც აქედან აშკარაა, მოგებას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს ეკონომიკაში. მის გარეშე ეკონომიკა ვერ იარსებებს.

აქსიომა 2: ეკონომიკის არასტაბილურობა ზრდის მოგების მარჟას, ფასებს და აუარესებს მოსახლეობის სოციალურ მდგომარეობას.

აქსიომა 3: რაც უფრო დიდია ეკონომიკის არასტაბილურობა და ზარალის მიღების რისკები, მით უფრო მაღალია მოგების მარჟა.

დაკვირვებულ მკითხველს ალბათ დაებადება კითხვა: მოგება ფულის მეშვეობით საქონლის გაცვლისას რჩება, ბარტერული გაცვლების დროს მოგება არ არის. იყო პერიოდი ისტორიაში, როდესაც სასაქონლო ოპერაციების დიდი ნაწილი ნატურალური გაცვლებით, ბარტერით ხდებოდა და ის ეკონომიკა საუკუნეების მანძილზე არსებობდა. მკითხველის იმ ნაწილმა, ვინც არ იცის, განუმარტავ, რომ „ბარტერი“ ორ სუბიექტს შორის, ფულის გარეშე, საქონლის გაცვლას ნიშნავს, ანუ ერთმანეთში ვაჭრობა ფულის გარეშე ხდება და მოგება არ რჩება (არ ჩანს). უნდა აღინიშნოს, რომ ბარტერული გაცვლები ცალკეულ შემთხვევებში XX საუკუნის ბოლომდე გვხვდებოდა.

ნატურალური გაცვლის დროს გაცვლაში მონაწილე ორივე მხარე მოგებულ რჩება, ანუ მოგებას ღებულობს გაცვლაში მონაწილე ორივე მხარე. ეს როგორ ხდება? და სად ჩანს მოგება?

მოგების არსებობა დავამტკიცოთ მაგალითით: დურგალმა ერთი დღის განმავლობაში სამი სკამი გააკეთა და მენაღეს შეკერილ ერთ წყვილ ფეხსაცმელში გაუცვალა, რომლის შეკერვასაც მენაღე ერთ დღეს მოუწია. ბარტერი შედგა, მაგრამ სადაა მოგება?

დურგალი განაფულია სკამების დამზადებაში, ფეხსაცმელი რომ თვითონ შეეკერა რამდენიმე დღე დაჭირდებოდა (პირობითად ვთქვათ 7 დღე) თუ საერთოდ შეძლებდა, თუმცა შეუძლებელი არაფერია. დურგალმა ექვსი დღე მოიგო და 6 დღის განმავლობაში შექმნილი

პროდუქციის ექვივალენტი სხვა პროდუქცია. როგორც ვხედავთ ნატურალური (ბარტერული) გაცვლის დროს დურგალი დიდ მოგებაშია, ეს მოგებაა 6 დღე და ამ დროში შექმნილი პროდუქციაა. ანალოგიურად დიდი მოგება დარჩა მენაღეს.

განვიხილოთ ასეთი შემთხვევა: დაუშვათ ვაჭარმა იყიდა ქსოვილი, რაშიც გადაიხადა 10 გრამი ოქრო. ქსოვილი წაიღო სოფელში და გადაცვალა ცხვარში. ჩაიყვანა ცხვარი ქალაქში, ოც გრამ ოქროდ გაყიდა და 10 გრამი ოქრო მოიგო. ქსოვილის ცხვარში ბარტერული გადაცვლის შედეგად ვაჭარმა სერიოზული მოგება ნახა.

როგორც ჩანს, მოგება ბარტერულ გაცვლებშიც დიდ როლს თამაშობს.

აქსიომა 4: ნატურალური (ბარტერული) გაცვლის დროს, გაცვლაში მონაწილე ორივე მხარე მოგებული რჩება. მაგრამ, ერთეულ პროდუქტზე, დიდი მოგება „ჭაერიდან“ ფულის შექმნის წყაროცაა. ამრიგად, არასტაბილური ეკონომიკა, ზრდის „ჭაერიდან“ ფულის შექმნას, ეკონომიკის რეალურ სექტორშიც.

დაფიქსირებული მაქვს შემთხვევები, როცა მოგება 30 000 პროცენტზე მეტია, ე.ი. ფირმების და კომპანიების ერთი ნაწილი თავიანთ პროდუქტს 300 - ჯერ უფრო ძვირად ყიდის, ვიდრე ყიდულობს, ანუ, რაშიც ერთი ლარი აქვს გადახდილი 300 ლარად ყიდის.

დღეს მოქმედი „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი“ და მასთან დაკავშირებული მკაცრი მონეტარული პოლიტიკა, რომელიც მთელი მსოფლიოს ქვეყნებში დაინერგა იმისთვის, რომ აღმოეფხვრა ინფლაციის დამანგრეველი მოქმედება და მინიმუმამდე შეემცირებინა ფასების ზრდა, სინამდვილეში, მხოლოდ აძლიერებს ინფლაციურ პროცესებს. ბრუნვაში ფულის მასის მკვეთრი შეზღუდვა, რასაც ითვალისწინებს მკაცრი მონეტარული პოლიტიკა, იწვევს ფულის მწვავე დეფიციტს და ფულის გაძვირებას. იმის გამო, რომ წარმოებებს დიდი ოდენობის ფული ჭირდებათ, ფულის დეფიციტის და სიძვირის გამო, მათი მუშაობა პრაქტიკულად შეუძლებელი ხდება. წარმოებას ჭირდება ნედლეული და მასალები, რომელთა მოპოვებაც მოშლილი ეკონომიკური კავშირების პირობებში, ხშირად, შეუძლებელია. წარმოებას ჭირდება მაღალკვალიფიციური სპეციალისტები. თუ ქვეყანაში მოშლილია მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადების პროცესი, წარმოებას სერიოზული პრობლემები ექმნება. წარმოებაზე მკვეთრად უარყოფითად მოქმედებს ეკონომიკური რყევები, ასეთ დროს წარმოება ზარალზე რომ არ წავიდეს, ზრდის მოგებას, რაც იწვევს პროდუქციის ფასის ზრდას და რეალიზაციის შემცირებას. წარმოებაზე უარყოფითად მოქმედებს საგადასახადო პოლიტიკა, გადასახადების მუდმივი ზრდა, მოსახლეობის მსყიდველობითი უნარის მუდმივი დაქვეითება და ა.შ. ერთი სიტყვით, წარმოების მუშაობა ფულის დეფიციტის და არასტაბილური ეკონომიკის პირობებში, პრაქტიკულად, შეუძლებელია. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მკაცრი მონეტარული პოლიტიკის პირობებში, ბრუნვაში არსებული მთელი ფული ეკონომიკის რეალურ სექტორს ტოვებს და არარეალურ სექტორში გადადის. ანუ, მონეტარიზმის

პირობებში ფულის თითქმის მთლიანი მასა „ჭაერიდან“ ფულის შექმნას ემსახურება.

საყოველთაოდ აღიარებულია, რომ ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი მკვეთრად ზღუდავს ფულის ემისიას, რამაც უნდა უზრუნველყოს სტაბილური ფასები. მაგრამ, როგორც ვხედავთ, ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი არამც თუ არ აჩერებს ინფლაციას, იგი ხელს უწყობს და განაპირობებს უწყვეტი ინფლაციის პროცესს.

დღეისათვის ჩვენთან და მთელ მსოფლიოში ტარდება ინფლაციის თარგეტირების ეკონომიკური პოლიტიკა. ინფლაციის თარგეტირება მონეტარიზმის სახემეცვლილი ფორმაა. თუ მკაცრი მონეტარული მოდელის პირობებში მხოლოდ 3-5%-ით ფულის ემისია შეიძლება, ახალ მოდელში ფულის მასა შეიძლება მანამდე ზარდო, სანამ ინფლაციის მაჩვენებელი არ მიაღწევს 5%-ს. საქართველოში ინფლაციის თარგეტირება დაინერგა 2009 წელს. ეროვნული ბანკის მაშინდელი მესვეურები გვიმტკიცებდნენ, რომ ამ მოდელის შემოტანიდან 10 წლის შემდეგ ინფლაცია აღარ იქნებოდა, 2020 წელს ინფლაცია ჩვენ აღარ უნდა გვექონოდა. მაგრამ არაფერი მსგავსი არ მოხდა, პირიქით, ამ მოდელის დანერგვის შემდეგ ბრუნვაში არსებული ფულის მასა რამდენჯერმე გაიზარდა, რამაც ხელი შეუწყო ეკონომიკის არარეალური სექტორის სწრაფ ზრდას ანუ „ჭაერიდან“ ფულის კიდევ უფრო დიდი მამუშაბებით კეთებას და ინფლაციური პროცესების მკვეთრ გაძლიერებას.

ჩვენი მსჯელობიდან კარგად ჩანს, რომ ე.წ. „თავისუფალი, თვითრეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკა“ არაფერს თვითონ არ არეგულირებს. არ არეგულირებს რეალურ ეკონომიკასა და არარეალურ ეკონომიკას შორის ბალანსს, არ არეგულირებს ფასებს. როცა მოგება მრავალჯერ აღემატება თვითღირებულებას, ეს უკვე ნიშნავს, რომ ფასები არ რეგულირდება. არ არეგულირებს ინფლაციურ პროცესებს, არ არეგულირებს სოციალურ პრობლემებს, არ არეგულირებს და პირიქით ხელს უწყობს საზოგადოების ეკონომიკურ დიფერენციაციას. თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკა არც ბუნებრივი რესურსების სწორ და ეფექტურ ხარჯვას არეგულირებს. არასწორად იყენებს და ფაქტიურად ანადგურებს ამონურვად ბუნებრივ რესურსებს, რომლებიც ასობით მილიონი წელი იქმნებოდა და ჩვენ შემდგომ კიდევ მრავალი თაობის არსებობა უნდა უზრუნველყოს.

„ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი“, თავისუფალი თვითრეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკის რადიკალური ფორმაა. როგორც უკვე ავლენიშნეთ, ამ მოდელის პირობებში მდიდრები განუწყვეტლივ სულ უფრო მდიდრდებიან, ღარიბები განუწყვეტლივ სულ უფრო ღარიბდებიან. ამ მოდელმა მთელ მსოფლიოში, მრავალ ქვეყანაში, მთლიანად გაანადგურა მოსახლეობის „საშუალო ფენა“.

მოსახლეობის საშუალო ფენის განადგურება ეკონომიკის განადგურებას ნიშნავს!

რატომ?

მოსახლეობის საშუალო ფენა მსყიდველობით უნარიანია და შემოსავლების დიდ ნაწილს პროდუქციის

შეძენაზე ხარჯავს, ანუ წარმოებული პროდუქციის უდიდეს ნაწილს იძენს საშუალო ფენა. მდიდარი ფენა (კაპიტალისტები) მოსახლეობის მცირე პროცენტია და თავიანთი შემოსავლების მცირე ნაწილს ხარჯავენ საკუთარი კეთილდღეობის მოსაწყობად, ანუ მათი შემოსავლების უდიდესი ნაწილი არ მიდის სამრეწველო პროდუქციის შექმნაზე. პრაქტიკულად მთელი მათი შემოსავლები ან ბანკებში ჩაიდება და დაგროვებაზე მიდის, ან ოქროს ზოდებს აგროვებენ, ან აქციებში დებენ, ან სასახლეებს და ბუნკერებს იშენებენ, ან რაღაც უაზრო კოლექციებს აგროვებენ და ა.შ. მოსახლეობის ღარიბ ფენას, რომელიც მსოფლიო მოსახლეობის უდიდეს უმრავლესობას წარმოადგენს, პრაქტიკულად, არ გააჩნია მსყიდველობითი უნარი.

მაშ როგორ არსებობს ეს ხალხი?

მათი დიდი ნაწილი დაბალ ანაზღაურებად სამუშაოებზე მუშაობს. ნაწილი მცირე მენარმეობით ირჩენს თავს, ნაწილი მცირე ფერმერული მეურნეობით, ნაწილი სოციალური დახმარებების ხარჯზე არსებობს, ნაწილი სიბერის შემწეობით (რომელსაც არასწორად პენსიას უწოდებენ) ირჩენს თავს, კიდევ ერთი ნაწილი მათხოვრობს, სხვა ნაწილი ნაგვის ბუნკერებში და ნაგავსაყრელებზე მოპოვებული ნივთების რეალიზაციით და ა.შ. ერთი სიტყვით, ვისაც როგორ შეუძლია, ისე ირჩენს თავს.

XX საუკუნის ბოლოს, გაძლიერდა ჩინეთის ეკონომიკა. სოციალისტური ჩინეთი, მილიარდნახევრიანი ქვეყანა, უშვებს ძალიან იაფ მაღალტექნოლოგიურ, საკმაოდ კარგი ხარისხის სამრეწველო პროდუქციას და აწვდის მთელ მსოფლიოს.

თუ ნატურალური სახით ავიღებთ, ჩინეთი აწარმოებს უფრო მეტ პროდუქციას ვიდრე აშშ და ევროპა ერთად აღებული აწარმოებენ. ციფრებში, ფულის სახით გამოხატულ მთლიანი შიდა პროდუქტით კი ჩინეთი მეორე ადგილზეა აშშ-ს შემდეგ იმიტომ, რომ ჩინური პროდუქცია რამდენჯერმე უფრო იაფია, ვიდრე აშშ-ს და ევროპის ქვეყნების პროდუქცია.

სწორედ ჩინური იაფი პროდუქციის წყალობით არის, რომ მსოფლიოს ღარიბი მოსახლეობა (მათ შორის, აშშ-ს და ევროპის ღარიბი მოსახლეობა) არსებობს ახერხებს, თანამედროვე ცივილიზაციის სიკეთეებს ფლობენ და იყენებენ. რომ არა ჩინეთის ეკონომიკა, მთელ მსოფლიოში (მათ შორის, აშშ-ში და ევროპაში) ღარიბი მოსახლეობის მდგომარეობა უკიდურესად დამძიმდებოდა.

აღსანიშნავია, რომ ჩინური პროდუქციის წყალობით განვითარებული ქვეყნების არარეალური სექტორი მთელ მსოფლიოში „ჭაერიდან“ ფულს აკეთებს, ეს კი მრავალი ტრილიონი დოლარია. განვითარებული ქვეყნების, განსაკუთრებით აშშ-ს მშპ-ს მნიშვნელოვანი ნაწილი სწორედ ამ თანხებით იქმნება. ნათქვამში ვინმეს რომ ეჭვი არ შეეპაროს, მოვიყვანოთ მაგალითები: მთელ მსოფლიოში გავრცელებულია ინტერნეტი და სოციალური ქსელები, ეს არის მრავალ ტრილიონიანი ბაზარი. ამ თანხების უდიდესი ნაწილი აშშ-ში მიდის იმიტომ, რომ ინტერნეტს და სოციალურ ქსელებს აშშ-ს კომპანიები ფლობენ. მთელ მსოფლიოში „ჭაერიდან“ ფულს აკეთე-

ბენ მაგდონალის კომპანიები, განვითარებული ქვეყნების ენერჯო კომპანიები, განვითარებული ქვეყნების ბანკები და ა.შ. ეს არის ათობით ტრილიონი დოლარი. როგორ მუშაობს მექანიზმი? მთელ მსოფლიოში იყიდება იაფი ჩინური პროდუქცია და „ჭაერიდან“ ტრილიონობით დოლარი კეთდება. ამ ფულით იძინენ ინტერნეტს და სხვა მომსახურებებს და ათობით ტრილიონი მიდის ამერიკასა და სხვა განვითარებულ ქვეყნებში. უფრო გასაგები რომ იყოს, ამას ძალიან მარტივი მაგალითით ავხსნი. დაუშვათ ვაჭარმა ჩინური პროდუქციის ყიდვა-გაყიდვით დღის განმავლობაში „ჭაერიდან“ 100 ლარი გააკეთა, ამ ფულიდან 70 ლარი გადაიხადა ინტერნეტის გამოყენების საფასური, 70 ლარიდან მნიშვნელოვან თანხას დოლარში გადატანის იღებს ამერიკული კომპანია, რომელიც საქართველოს ინტერნეტ მომსახურებას აწვდის. იგივე ხდება სხვა შემთხვევებში სადაც „ჭაერიდან“ კეთდება ფული.

აშშ „დოლარს“ და ევროკავშირის „ევროს“ ჩინეთი უფრო მეტად ამყარებს, ვიდრე აშშ და ევროპა ამყარებს თავიანთ ვალუტებს.

ვინმემ შეიძლება იფიქროს, ეს კარგია, „ჭაერიდან“ შექმნილი ფული რეალურ პროდუქტს არ ყიდულობს, უცხოეთში გადის და ამით მცირდება ინფლაციის რისკები. ერთი შეხედვით ეს ასე ჩანს, მაგრამ ეს მხოლოდ ერთი შეხედვით. ქვეყნიდან უცხოური ვალუტა გადის. ლარის მასა, რომელსაც უცხოური კომპანიები აკეთებენ, „გადის“ ადგილობრივ სავალუტო ბაზარზე უცხოური ვალუტის შესაძენათ. იზრდება უცხოურ ვალუტაზე მოთხოვნა, რაც აძვირებს უცხოურ ვალუტას, უცხოური ვალუტის გაძვირება აძვირებს იმპორტირებულ პროდუქციას და იწვევს ინფლაციას.

რეალური ეკონომიკის გარეშე, არარეალურ ეკონომიკაში „ჭაერიდან“ შექმნილი ფული „ჭაერის ბუშტივით იბერება“ და საბოლოოდ „სკდება“ და ქრება. რაც უფრო მცირდება რეალური ეკონომიკა, მით უფრო იზრდება ფასები, რაც თავის მხრივ, ამცირებს ეკონომიკის არარეალურ სექტორს.

რატომ?, რა ხდება?

ფასების ზრდის შედეგად ერთიდაიგივე რაოდენობის ფული ნაკლებ ოპერაციებს ემსახურება, რაც იგივეა, რომ ფულის მასა შევამციროთ ბრუნვაში. როდესაც რეალური ეკონომიკა მინიმუმამდე მცირდება, ვითარდება ჰიპერ ინფლაცია ანუ ფასები უზომოდ იზრდება, რაც იწვევს არარეალური სექტორის მკვეთრ შემცირებას, სწრაფი ტემპებით ვარდნას და „ჭაერიდან შექმნილი ეკონომიკა“ ჭაერის ბუშტივით „სკდება“ და ქრება.

ამრიგად, მაღალ განვითარებული ქვეყნების არარეალური სექტორის კომპანიები მთელ მსოფლიოში „ჭაერიდან“ ფულს აკეთებს, ესაა ათობით ტრილიონი დოლარი. მთელი მსოფლიო კი ძირითადად ჩინური იაფი რეალური პროდუქციით აკეთებს „ჭაერიდან“ ფულს, რომლის დიდი ნაწილიც მაღალ განვითარებული ქვეყნების კომპანიებს მიაქვთ. ამასთან ერთად, სწორედ ჩინური იაფი პროდუქცია უქმნის სხვადასხვა ქვეყნების ვალუტებს ადგილობრივ ბაზრებზე მსყიდველობით უნარს და არ აძლევს ჰიპერ ინფლაციას განვითარების

საშუალებას. იმპორტის გამო, ამ ქვეყნების ვალუტების დევალვაციას კი უცხოური ვალუტის ზრდით აჩერებენ.

დავაკვირდეთ რა ხდება?! აშშ დიდი ოდენობით ბეჭდავს აშშ დოლარს და ამ ფულს მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებს ვალუტაში აძლევს, ევროკავშირი დიდი ოდენობით ბეჭდავს ევროს და ამ ფულს ვალუტაში აძლევს ევროპის ქვეყნებს. ამ თანხებით შეიძინება ჩინური პროდუქცია, რისი წყალობითაც ეროვნულ ვალუტებს ხელოვნურად ექმნება მსყიდველობითი უნარი, ანუ ვალუტა და ჩინური პროდუქცია უქმნიან ეროვნულ ვალუტას მსყიდველობით უნარს. კარგად დავაკვირდეთ, რასთან გვაქვს საქმე! აშშ და ევროკავშირი მხოლოდ დიდი ოდენობით ფულს ბეჭდავენ და პრაქტიკულად, სხვას არაფერს აკეთებენ, ჩინელები კი ამყარებენ უხვად დაბეჭდილ აშშ დოლარს და ევროს. ჩინური პროდუქციის მეშვეობით მსოფლიოს ქვეყნებში „ჭაერიდან“ ფული კეთდება. ამ ფულის გარკვეული მნიშვნელოვანი ნაწილი ამერიკულ და ევროპულ არარეალურ ეკონომიკაში მოღვაწე ტრანსნაციონალურ კომპანიებს მიაქვთ დოლარის და ევროს სახით ანუ ქვეყნების მიერ აღებული ვალუტის მნიშვნელოვანი ნაწილი უკან მიაქვთ ტრანსნაციონალურ ევროპულ და ამერიკულ კომპანიებს. მსოფლიოს მოწყობის ეს მანკიერი სისტემა მუდმივად ციკლური ხასიათისაა და მუდმივად ზრდის ვალუტს.

ვალუტის ზრდა და მათი მომსახურება ამძიმებს მსოფლიოს ქვეყნების ეკონომიკურ და სოციალურ მდგომარეობას, თავდაცვას და უსაფრთხოებას, აუარესებს განათლების და კულტურის დონეს, ჯანდაცვას და ა.შ. უკიდურესად დამძიმებული სოციალური გარემოს გამო, ამ ქვეყნების მოსახლეობა იღებენ ვალუტს, ვალუტა ყოველწლიურად იზრდება. მევაღე ქვეყნების მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) ზრდა არანაირად არ აისახება მოსახლეობის კეთილდღეობის ზრდაზე, ვინაიდან ვალუტა და მათი მომსახურება უფრო სწრაფად იზრდება, ვიდრე ქვეყნის მშპ.

საბოლოოდ, მოვაღე ქვეყნები, როგორც პოლიტიკურად, ისე ეკონომიკურად, მთლიანად დამოკიდებულები ხდებიან მევაღე ქვეყნებზე და ვინც არ უნდა მოვიდეს ხელისუფლებაში, მევაღე ქვეყნების მარიონეტები ხდებიან. ეს არის ქვეყნების ეკონომიკური ანექსია - მსოფლიოს ახალი თანამედროვე კოლონიარული სისტემა.

ჩვენ გამოვიკვლიეთ და დავადგინეთ თუ რა ინვესტ მძიმე ეკონომიკურ კრიზისებს. ჩვენი კვლევები და ანალიზი კარგად აჩვენებს, რომ ფულის ემისია საერთოდ რომ არ მოხდეს, ინფლაცია და ეკონომიკური კრიზისები ყოველთვის მაინც გვექნება. დავადგინეთ ისიც, რომ ეკონომიკური კრიზისების მთავარი მიზეზი არის დისბალანსი ეკონომიკის რეალურ სექტორსა და არარეალურ სექტორს შორის. ცხადი ხდება ისიც, რომ ვერც თავისუფალი ბაზარი და ვერც გერეთნოდებული „უხილავი ხელი“, ეკონომიკაში ჩარევის გარეშე, თვითრეგულირებით ეკონომიკურ სექტორებს შორის ბალანსს ვერ დაამყარებს. ასეც ხდებოდა ბოლო 250 წლის მანძილზე და ამიტომაცაა მსოფლიო პრაქტიკულად მუდმივ ეკონომიკურ კრიზისში. ეს პროცესები ხშირად, ყოველ 10-15 წელიწადში მწვავედება (ეკონომიკური მაჩვენებლები

მკვეთრ ვარდნას განიცდის). სწორედ, ამას ეძახის კაცობრიობა ეკონომიკურ კრიზისს, სხვა დროს კი კრიზისი ფარულად მიმდინარეობს. მის ფარულობაზე მეტყველებს ის გარემოება, რომ ერთ დღეში ეკონომიკური კრიზისი არ ხდება, ის წლების განმავლობაში ვითარდება და ამ განვითარების პიკს ჩვენ ვეძახით ეკონომიკურ კრიზისს.

ჩვენი კვლევებისა და ანალიზის შემდეგ, ცხადი ხდება, რომ „თავისუფალი თვითრეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკა“ და „უხილავი ხელი“ დიდი უაზრობაა და სხვა არაფერი. დიდი უაზრობა გამოდის „ლიბერალური ეკონომიკა“, რომელიც „თავისუფალ თვითრეგულირებად საბაზრო ეკონომიკას“ ეყრდნობა. უაზრობაში გადადის თვით „ლიბერალური იდეოლოგია“, ვინაიდან მას ეკონომიკური ბაზისი ეცლება, რაზეც ეს იდეოლოგია დგას. აზრს კარგავს ლიბერალების მთავარი მცნება „თავისუფალი ადამიანი“, ადამიანი თავისუფალი ვერ იქნება ეკონომიკური ბაზისი გარეშე, ლიბერალური ეკონომიკა ამ ბაზას ვერ ქმნის და ეგრეთ ნოდებულ „თავისუფალ ადამიანს“ მუდმივ კრიზისში და სოციალურ პრობლემებში ამყოფებს.

ეკონომიკური ბაზისი გარეშე შეუძლებელია არსებობდეს დემოკრატია. პირიქით, ქვეყნების მთავრობები, არსებული მძიმე ეკონომიკური და სოციალური პრობლემებით უკმაყოფილო ხალხში ცდილობენ ხელისუფლების შენარჩუნებას მოტყუებით, მოსყიდვით, არჩევნების გაყალბებით, ამომრჩეველთა ხმების ყიდვით, სხვადასხვა სახის იძულებით და ზეწოლით და ა.შ. ეს უკვე დიქტატურაა და არა დემოკრატია. მსოფლიო ქვეყნების დიდ უმრავლესობას რეჟიმები, დიქტატორები და მარიონეტები მართავენ და არა დემოკრატიულად არჩეული მთავრობები. მყარი ეკონომიკური ბაზისის გარეშე, დემოკრატია ფარსი და პოლიტიკური თამაშია და სხვა არაფერი.

მკითხველს დაეხადება სრულიად ლოგიკური კითხვა: მამ როგორ ვითარდებოდა კაცობრიობა ბოლო 250 წელი? სწორედ ამ პერიოდში მოხდა უდიდესი გარღვევები და კაცობრიობის განვითარება, უდიდესი აღმოჩენები, კოსმოსში გასვლა, ადამიანის მთვარეზე ასვლა, ცხოვრების დონის მნიშვნელოვანი ზრდა, ეკონომიკის სწრაფი ტემპებით განვითარება და ა.შ. სადაა ამ ყველაფერში ლოგიკა, ერთი მხრივ, კაცობრიობის სწრაფი განვითარება, მეორე მხრივ, მუდმივი კრიზისები, ლოკალური ომები, მსოფლიო ომები, სამოქალაქო ომები, რევოლუციები და ა.შ..

ამ პერიოდში უდიდესმა აღმოჩენებმა და ტექნიკური პროგრესის სწრაფი ტემპებით განვითარებამ განაპირობა ეკონომიკის და ცხოვრების დონის მკვეთრი ზრდა. ტექნიკური პროგრესი და უდიდესი აღმოჩენები პირდაპირ არ იყო დამოკიდებული ეკონომიკურ მდგომარეობაზე. ყველაზე დიდ აღმოჩენებს და გამოგონებებს, იშვიათი გამონაკლისის გარდა, მოსახლეობის საშუალო ფენის წარმომადგენლები აკეთებდნენ. ტექნიკური პროგრესი დამოკიდებული არ იყო ეკონომიკის მდგომარეობაზე, მაშინ როცა ტექნიკური პროგრესის მიღწევები პირდაპირ მოქმედებდა ეკონომიკაზე და სწრაფად აწვითარებდა მას. სწორედ, ტექნიკური პროგრესის სწრაფმა

ტემპებმა უამრავმა აღმოჩენებმა და გამოგონებებმა, სწრაფი ტემპებით გაზარდა ჯერ ეკონომიკა, მერე ცხოვრების საერთო დონე. მაგრამ, ტექნიკური პროგრესი თავისი კანონზომიერებებით ვითარდებოდა, ეკონომიკა თავისი კანონზომიერებით. ტექნიკური პროგრესი თეორიული კვლევების და პრაქტიკული ექსპერიმენტების გზით ვითარდებოდა. თეორიულ კვლევებში დაშვებული შეცდომები პრაქტიკულ ექსპერიმენტებში ვლინდებოდა და სწორდებოდა და ასე ხდებოდა კანონზომიერებების ზუსტი დადგენა და აბსოლუტური სიზუსტის კანონების და თეორიების მიღება. ეკონომიკაში ექსპერიმენტების ჩატარება, პრაქტიკულად, შეუძლებელია და მხოლოდ თეორიული კვლევებით შეიძლება ეკონომიკური კანონების, თეორიების და კანონზომიერებების დადგენა. სწორედ, ეკონომიკურ კანონებში და თეორიებში დაშვებული უხეში შეცდომები, რომლებიც, რა თქმა უნდა, ექსპერიმენტალურად ლაბორატორიებში ვერ მოხმდება, განაპირობებენ მძიმე ეკონომიკურ პრობლემებს. უნდა აღინიშნოს, რომ მეცნიერების სხვა სფეროებშიცაა დაშვებული უხეში შეცდომები, სადაც ექსპერიმენტის ჩატარება ძნელი, ან შეუძლებელია. თუმცა, მეცნიერების სხვა სფეროებში არსებული მძიმე შეცდომები ამ სტატიის თემას სცდება, ამიტომ მათ განხილვას არ დავინყებთ.

დაუბრუნდეთ ჩვენი ძირითადი თემების განხილვას. ამერიკელი მეცნიერის „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელის“ შემქმნელის მილტონ ფრიდმანის მტკიცება იმაზე, რომ ფულის ემისია ინვეს ინფლაციას, ინფლაცია კი ღრმა ეკონომიკურ კრიზისებს, მცდარია. ფრიდმანის მტკიცებიდან გამომდინარე, მონეტარული ეკონომიკა ორ მთავარ საყრდენზე დგას. ესაა:

1. თავისუფალი თვითრეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკა, ანუ ეკონომიკაში ჩაურევლობის პრინციპი (ეს გახლავთ კლასიკური საბაზრო ეკონომიკა).

2. მკაცრი მონეტარული პოლიტიკა, ანუ ფულის წლიური ემისია 3-5 პროცენტის ფარგლებში.

ფრიდმანის ყველა ეს მტკიცებულებები მცდარია და რბილად რომ ვთქვათ, მონეტარიზმი თავიდან ბოლომდე ერთი დიდი უაზრობა და სიცრუეა!

ჩვენ უკვე განვიხილეთ, თუ როგორ აძლიერებს „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი“ ინფლაციურ პროცესებს. საქართველო 15 წელზე მეტი პერიოდი ატარებდა მკაცრ მონეტარულ პოლიტიკას. მონეტარული მოდელის გამოყენებამ და მკაცრმა მონეტარულმა პოლიტიკამ მკვეთრად შეზღუდა ფულის ემისია. ამ მოდელის შემოღებამდე უკონტროლოდ ხდებოდა ფულის დიდი მასების ემისია. ასეთმა შეზღუდვამ შეაჩერა ჰიპერ ინფლაციური პროცესები და საწყის ეტაპზე მეტნაკლებად დაასტაბილურა ვითარება. მაგრამ, მიუხედავად იმისა, რომ ქვეყანაში ტარდებოდა მკაცრი მონეტარული პოლიტიკა, ყოველწლიურად მნიშვნელოვან ინფლაციას ქონდა ადგილი. ფულის პრაქტიკულად მთლიანმა მასამ რეალური სექტორი დატოვა და ეკონომიკის არარეალურ სექტორში გადავიდა. მონეტარულმა მოდელმა მთლიანად გააჩერა ეკონომიკის რეალური

სექტრი (ამის მიზეზებზე ზემოთ ჩვენ უკვე ვისაუბრეთ) და მრავალჯერ გაზარდა ეკონომიკის არარეალური სექტორი. ეს ინვესტა სწორედ ყოველწლიურ ორნიშნა ინფლაციას. სავალუტო ფონდის არასწორი-მცდარი მეთოდოლოგიის მიხედვით დათვლილი ყოველწლიური ინფლაცია კი 3-5 პროცენტს არ აღემატებოდა.

რაში გამოიხატება მცდარი მეთოდოლოგიით დათვლილი ინფლაცია?

ინფლაცია ითვლება გარკვეული რაოდენობის საქონლის ფასების დაჯამებით. სხვადასხვა ქვეყნებში საქონლის რაოდენობა სხვადასხვაა. საქართველოში 400 დასახელების საქონლის ფასების დაჯამება ხდება. მიღებული ჯამი ნინა წლის ჯამს ედრება და გამოიყვანება პროცენტული მაჩვენებელი, რამდენი პროცენტითაა გაზრდილი ან შემცირებული ფასები. როგორც უკვე ავლინებთ, ინფლაციის დათვლის ეს მეთოდი აბსოლუტურად აცდენილია რეალობას. ეს რომ დავამტკიცოთ, მოვიყვანოთ მარტივი მაგალითი: პირობითად დაუშვათ, რომ ქვეყანაში სულ ორი საქონელია მობილური ტელეფონი (მაგალითად, ფირმა „სამსუნგის“ სმარტფონი), რომლის ფასი 1000 ლარია და პური, რომლის ფასი 1 ლარია. პირობითად დაუშვათ, რომ პური გაძვირდა და გახდა 10 ლარი, ანუ გაძვირდა 1000%, (ეკონომიკური კრიზისების პირობებში ეს სრულიად რეალურია). ასეთ შემთხვევაში, მოსახლეობის შემოსავლების დიდი ნაწილი ნავა პურის შეძენაზე, ამის გამო, მობილური ტელეფონის მწარმოებლებს მკვეთრად შეუმცირდება რეალიზაცია და შემოსავლები და იძულებული გახდებიან დააკლონ ფასი, თუ მოგების მარჟა ამის საშუალებას იძლევა. დაუშვათ, რომ ტელეფონს ფასს დააკლეს 5 % ანუ 50 ლარი. ამ შემთხვევაში, დაახლოებით 5% დეფლაცია გვაქვს. შევხედოთ რა გამოდის? მოსახლეობას ძირითადი პროდუქტი, პური 10 ჯერ გაუძვირდა და მკვეთრად დამძიმდა სოციალური გარემო, სტატისტიკურად კი დეფლაცია გვაქვს. მართალია, სტატისტიკა ცალკეულ საქონელზეც ითვლის ფასების ცვლილებას, იქ გამოჩნდება პურზე 1000% ფასის მატება, მაგრამ ეკონომიკურ გათვლებში იყენებენ ფასების საერთო დონის ზრდას ან შემცირებას და არა ცალკეულ საქონელზე ფასის ცვლილებებს. როგორც ვხედავთ, სტატისტიკა და რეალობა აბსოლუტურად განსხვავდება ერთმანეთისგან. ცხოვრება და სოციალური გარემო შეიძლება მკვეთრად გაუარესდეს და ამ დროს სტატისტიკურად დეფლაცია გვექონდეს, ანუ სტატისტიკა გვიჩვენებდეს ცხოვრების და სოციალური გარემოს გაუმჯობესებას.

რა შედეგები დააყენა „ეკონომიკური განვითარების მონეტარულმა მოდელმა“ საქართველოში?

ეკონომიკის რეალური სექტრი თითქმის მთლიანად გაჩერება და ეკონომიკის არარეალური სექტორის ყოველწლიური მნიშვნელოვანი ზრდა განაპირობებდა ყოველწლიურ მუდმივ ინფლაციას და მოსახლეობის ყოველწლიურად უფრო და უფრო გაღარიბებას. ეკონომიკაში მძიმე მდგომარეობამ წარმოშვა უმძიმესი პრობლემები: ადგილობრივი სამრეწველო პროდუქცია იმპორტმა ჩანაცვლა; მკვეთრად გაზარდა უმუშევრობა; გააჩინა უმწვავესი სოციალური პრობლემები; გაღარიბდა და გა-

ლატაკდა მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი; მოსახლეობა და მთელი ქვეყანა გახვია ვალებში; შრომისუნარიანი მოსახლეობის დიდი ნაწილი, ვისაც ქვეყანა უნდა გამოეყვანა მძიმე კრიზისიდან გააქცია ქვეყნიდან; გამოიწვია უმძიმესი დემოგრაფიული მდგომარეობა და ა.შ.

უნდა აღინიშნოს, საქართველოს ყველა ხელისუფალმა მცდელობა არ დააკლო, რომ ქვეყანა კრიზისიდან გამოეყვანა, დამუშავდა არა ერთი პროექტი, მაგალითად, შევარდნაძის ხელისუფლებამ უცხოელი ინვესტიციები მთლიანად გაანთავისუფლა გადასახადებისგან იმ მიზნით, რომ ეკონომიკა სრაფი ტემპებით განვითარებულიყო და ქვეყანას კრიზისი დაეძლია. მიხეილ სააკაშვილი რამდენიმე წელი ბიუჯეტიდან სოლიდურ თანხებს (ასობით მილიონს) გამოყოფდა და ხელოვნურად ქმნიდა სამუშაო ადგილებს. ქართული ოცნების ხელისუფლება რამდენიმე წელი აქტიურად ეხმარებოდა ფერმერებს და მილიარდები დაიხარჯა ამ პროექტში. დამუშავდა მრავალი სხვა პროექტი, მაგრამ, რაიმე ხელშესახები შედეგები არ დადგა და ყოველი მცდელობა უშედეგოდ მთავრდებოდა იმიტომ, რომ „ეკონომიკური განვითარების მონეტარულ მოდელს“ მხოლოდ ნგრევა და განადგურება შეუძლია, ეს არ არის ეკონომიკური მოდელი რომელსაც შენება, ქვეყნის კრიზისიდან გამოყვანა და ეკონომიკური განვითარება შეუძლია.

ანალოგიური შედეგებია მსოფლიოს სხვა ქვეყნების უმრავლესობაში, ვინაიდან გასული საუკუნის 80-90-იან წლებში ყველგან „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი“ დაინერგა, როგორც ყველაზე უფრო „წარმატებული“ ეკონომიკური მოდელი.

მონეტარიზმის მთელ მსოფლიოში გავრცელებას აქტიურად დაეხმარა, გასული საუკუნის 90-იან წლების დასაწყისში სსრკ-ს დაშლა. დასავლეთმა, მათივე ხელშეწყობით და აქტიური მონაწილეობით სსრკ დაშლა, მერე კი შექმნილი ვითარება მთელ მსოფლიოში აქტიური პრობაგანდისტის გამოიყენა: **აი შეხედეთ, ეკონომიკის დონით მსოფლიოში მეორე ადგილზე მყოფი ზე სახელმწიფო საბჭოთა კავშირი დაიშალა იმის გამო, რომ არასწორ, გეგმიურ ეკონომიკას აშენებდა, თუმცა დასავლეთს არ აუხსნია და კითხვაც არავის გაჩენია, სსრკ ზე სახელმწიფოდ რომელმა ეკონომიკამ აქცია? ამ „არასწორმა ეკონომიკამ“ მეორე მსოფლიო ომში გამარჯვება მოიპოვა და მთელი მსოფლიო ფაშიზმის ბატონობისგან გადაარჩინა. თუმცა, დღეს დასავლეთის პროპაგანდა აქტიურად ამტკიცებს, რომ ომი მათ მოიგეს, ამ დროს შეგნებულად არ იხსენებენ იმას, რომ სსრკ-სთან ომამდე მათი „სწორი-წარმატებული ეკონომიკა“ გერმანიასთან ომში დამარცხდა, როცა ჰიტლერმა რამდენიმე თვეში მთელი ევროპა დაიპყრო.**

აქტიური პროპაგანდის შედეგად მთელმა მსოფლიომ დაიჯერა და ირწმუნა, რომ „გეგმიური ეკონომიკა“ რომელსაც სსრკ აშენებდა სიცოცხლის უუნარო, დასაღუპად განწირული ეკონომიკა იყო და თითქმის მთელი მსოფლიო, რამდენიმე ქვეყნის გარდა, „ეკონომიკური განვითარების მონეტარულ მოდელზე“ გადავიდა.

საბჭოთა კავშირის დაშლა ხელოვნურად მოხდა.

სსრკ-ს დაშლა გამოიწვია დასავლეთის აქტიური ხელშეწყობით სსრკ-ში განვითარებულმა წინააღმდეგობრივმა პოლიტიკურმა პროცესებმა და არა სუსტმა ეკონომიკამ, როგორც ამას დასავლეთი წარმოაჩენს. პროპაგანდულ ომში დასავლეთის მთავარი იარაღი იყო დისიდენტების მეშვეობით საბჭოთა რესპუბლიკების დარწმუნება იმაში, რომ დამოუკიდებლობის მოპოვების შემთხვევაში ბევრად უკეთესად იცხოვრებდნენ. დასავლეთის „გადმოგდებულ ანკესზე“ ყველანი წამოვეგეთ, კაი ცხოვრება ისედაც იყო: უფასო განათლება, უფასო ჯანდაცვა, უფასო ბინები, პირველადი მოხმარების საქონელზე მინიმალური, სიმბოლური ფასები, ვისაც მუშაობა უნდოდა ყველა დასაქმებული იყო და ა.შ., ერთი სიტყვით ყოველდღიური ყოფითი პრობლემები, შიმშილი და გაჭირვება არ იყო. მაგრამ, ეს ყველაფერი, „სამოთხეში“ ცხოვრება არ ვიკმარეთ და „სამოთხის ვაშლი“ მოვინდომეთ. სსრკ-ს რესპუბლიკების უმრავლესობაში მასიური გამოსვლები დაიწყო დამოუკიდებლობის მოთხოვნით

სსრკ-ს რესპუბლიკების უმრავლესობა ბევრად უფრო განვითარებული იყო ვიდრე ევროპის ქვეყნების დიდი უმრავლესობა, რომ აღარაფერი ვთქვათ მსოფლიოს დანარჩენ ქვეყნებზე. სსრკ-ში შემავალი და დღეს ევროკავშირის წევრი ბალტიისპირეთის ქვეყნები ეკონომიკურად სსრკ-ს პერიოდში ბევრად უფრო განვითარებულები იყვნენ, ვიდრე დღეს არიან, უშვებდნენ უამრავ სამრეწველო პროდუქციას, მაგალითად, ლატვია უშვებდა მიკროავტობუსებს. დღეს, როგორც ჩვენთან, ბალტიის პირეთის რესპუბლიკების მრეწველობა გაჩერებულია და თითქმის არაფერს არ უშვებს. თუმცა დასავლეთის პროპაგანდა აქტიურად ამტკიცებს საწინააღმდეგო მოსაზრებებს. ანალოგიური პროცესები მიმდინარეობდა და იგივე შეიძლება ითქვას ევროკავშირში შემავალ ყოფილ სოციალისტურ ქვეყნებზე.

მონეტარიზმის მთელ მსოფლიოში გავრცელებას აქტიურად უჭერდა მხარს საერთაშორისო სავალუტო ფონდი. ქვეყნებს, რომლებშიც სავალუტო ფონდის „რეკომენდაციით“ (მოთხოვნით) „ეკონომიკის მონეტარული განვითარების მოდელი“ ინერგებოდა, სავალუტო ფონდი აძლევდა დაბალ პროცენტთან მრავალ მილიონიან კრედიტებს. ეხმარებოდა ამ მოდელის დანერგვაში, მთავრობებს რეკომენდაციებს აძლევდა „ქვეყნის მართვაში“ - ქვეყნის ნგრევაში. დიახ, დიახ, ქვეყნის ნგრევაში, იმიტომ, რომ სავალუტო ფონდი კატეგორიულად გვიკრძალავდა მათ მიერ მოცემული ფულის ეკონომიკის რეალურ სექტორში გამოყენებას. უფრო მეტიც, მთავრობას კატეგორიულად უკრძალავდა საბიუჯეტო თანხების რეალურ ეკონომიკაში ასიგნებებს და ეკონომიკურ საქმიანობაში რაიმე სახით ჩარევას. სამაგიეროდ, სავალუტო ფონდი მთავრობას არ უკრძალავდა ეკონომიკის ნგრევას, მაგალითად, გადასახადების ზრდას, ასობით მილიონი ლარის ქონების სიმბოლურ ფასებში გაყიდვას (პრივატიზაციას), ქარხნებისა და ფაბრიკების მანქანა დანადგარების ჯართში ჩაბარებას, ქვეყნის ბუნებრივი რესურსების გაფლანგვა-განიაყენებას. მოითხოვდა სტრატეგიული ობიექტების

და ბუნებრივი რესურსების უცხოელებზე გადაცემას, მიწის უცხოელებზე გაყიდვას და ა.შ. ყველაფერ იმას რაც ქვეყანას ანგრევდა და აპარტახებდა.

კვლევიდან, რომლებიც ამ სტატიაშია აღწერილი კარგად ჩანს, რომ სტაბილური ეკონომიკა და ეკონომიკის სტაბილური განვითარება მხოლოდ და მხოლოდ რეალური ეკონომიკის განვითარებით არის შესაძლებელი. ყველა სხვა შემთხვევა ეკონომიკას ანგრევს და ქვეყანას აპარტახებს. **სავალუტო ფონდია დამნაშავე მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში შექმნილ მძიმე ეკონომიკურ, ეკოლოგიურ, დემოგრაფიულ და სოციალურ მდგომარეობაში.**

მსოფლიოს ქვეყნების ვალუტები, მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობის გამო, განიცდიან მუდმივ დევალვაციას. ქვეყნების უმრავლესობას სავალუტო ფონდი ეხმარებოდა ეროვნული ვალუტის გამყარებაში სოლიდური ვალუტის მიცემით. ეროვნული პროდუქციის მწვავე დეფიციტის პირობებში ეს ვალუტები ძირითადად მიდიოდა იმპორტზე. ამ გზით ხელოვნურად იზრდება ეროვნული ვალუტის მსყიდველობითი უნარი და მძიმე სოციალური პირობების გარკვეულწილად შემსუბუქება. ასეთი ეკონომიკური პოლიტიკა, „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელის“ ეკონომიკა, წლების განმავლობაში გრძელდება და დღესაც გრძელდება. წლების განმავლობაში მონეტარული ეკონომიკის პირობებში, გაჩერებული რეალური ეკონომიკის გამო, არ იქმნება სამრეწველო პროდუქცია და ხდება ინფლაცია და მიმდებარე სოციალური გარემო. მდგომარეობის შემსუბუქება ხდება ქვეყანაში იმპორტული პროდუქციის შეტანით. იმპორტის ზრდა ინვესს უცხოურ ვალუტაზე მოთხოვნის ზრდას და ეროვნული ვალუტის დევალვაციას. დევალვაცია, თავის მხრივ, განაპირობებს იმპორტის გაძვირებას და ინფლაციას. სავალუტო ბაზარზე ეროვნული ვალუტის დევალვაცია რომ არ მოხდეს, ცენტრალური ბანკი უცხოური ვალუტის დეფიციტს აბალანსებს სავალუტო ფონდისგან აღებული ვალით. შემოტანილი იმპორტული პროდუქცია იჭმევა, ისმევა, ფუჭდება, ინტერევა და მისი დიდი ნაწილი ყოველწლიურად კვლავ შემოსატანია და აქ მოყვანილი ციკლი ანუ სავალუტო ფონდის მიერ ეროვნული ვალუტის გამყარებაში „დახმარება“ მრავალი წლის განმავლობაში გრძელდება. საბოლოო შედეგი რა გვაქვს ყოველწლიურად ვალუტის ზრდა, უიმედო ვალუტის (ვალუტები, რომლის გასტუმრება ქვეყანას აღარ შეუძლია და საკუთარი რესურსებით ვერც ვერასოდეს ვეღარ შეძლებს) წარმოშობა და ხდება ქვეყნის ეკონომიკური ანექსია, ანუ ეკონომიკური დაპყრობა. აი, ეასაა იმ ეკონომიკური პოლიტიკის მთელი არსი, რასაც სავალუტო ფონდი და მისი „პატრონები“ მთელ მსოფლიოში ატარებენ.

დაბეჯითებით ძნელია იმის თქმა, იცოდა თუ არა სავალუტო ფონდმა რა შედეგებს მოიტანდა ახალი ეკონომიკური მოდელი და ახალი ეკონომიკური პოლიტიკა - ალბათ იცოდა, ვინაიდან ქვეყნებში ახალი ეკონომიკური მოდელის დანერგვას რაიმე მნიშვნელოვანი ეკონომიკური ცვლილებები არ მოსდევდა. თუმცა, ადამიანთა ფსიქოლოგიიდან გამომდინარე, როდესაც ელოდები მხოლოდ კარგს, ამჩნევ მხოლოდ კარგს, დადებითს და

საერთოდ ვერ ამჩნევ ცუდს, უარყოფითს, მიუხედავად მაშინ, როცა დადებითი შედეგები მალევე ჩანს, უარყოფითი და მძიმე შედეგები კი მხოლოდ წლების შემდეგ ვლინდება.

ახალმა ეკონომიკურმა მოდელმა და სავალუტო ფონდის პოლიტიკამ მთელი მსოფლიოს ქვეყნების უმრავლესობა და მათი მოსახლეობა დიდ ვალუტში გახვია, 2023 წლის მდგომარეობით 21 ქვეყანას 1.0 ტრილიონ დოლარზე მეტი ვალი გააჩნია, კიდევ 40 ქვეყანას 100 მილიარდზე მეტი ვალი აქვს, 60 ქვეყანაზე მეტს კი - 10 მილიარდ დოლარზე მეტი ვალი დაუგროვდა. ყველაზე დიდი ვალი აშშ-ს აქვს, მისი ვალი 34,5 ტრილიონი დოლარია, ევროკავშირს - 17,8 ტრლ., დიდი ბრიტანეთს - 9,82 ტრლ., საფრანგეთს - 7,81 ტრლ., გერმანიას - 6,7 ტრლ., ნიდერლანდებს - 4,27 ტრლ., იაპონიას - 4,2 ტრლ., ლიხტენშტეინს - 3,79 ტრლ., ირლანდიას - 3,22 ტრლ., კანადას - 3,06 ტრლ. დოლარი. ასე გამოიყურება ყველაზე დიდი ვალუტის მქონე ქვეყნების ათეული.

საქართველოს ისტორიას თუ გადავხედავთ სავალუტო ფონდის შემოსვლა და ქვეყანაში „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელის“ დანერგვადან მოყოლებული დინამიკა შემდეგია: პრაქტიკულად, მთლიანად გაჩერდა მრეწველობა; სოფლის მეურნეობაში უკიდურესად დამძიმდა მდგომარეობა, მხოლოდ მცირე გლეხური მეურნეობები აგრძელებენ მძიმე პირობებში მუშაობას, ისიც იმიტომ, რომ გლეხობას არსებობის სხვა ალტერნატიული წყაროები არ გააჩნიათ და იძულებულნი არიან მიწით ირჩინონ თავი. მიწის სავარგულების დიდი ნაწილი არ მუშავდება, დამუშავებული მიწებიდან მიღებული მოსავლის მნიშვნელოვანი ნაწილი ფუჭდება და იყრება, იმის გამო, რომ ქვეყანამ დაკარგა სოფლისმეურნეობის პროდუქციის რეალიზაციის ტრადიციული ბაზრები. მათ აღდგენას „დასავლეთი“ კატეგორიულად ეწინააღმდეგება. გარდა აღნიშნულისა, სოფლისმეურნეობის პროდუქციის რეალიზაცია ვერ ხერხდება ადგილობრივ ბაზრებზე ქვეყნის მოსახლეობის უკიდურესად დაბალი მსყიდველობითუნარიანობის გამო. ქვეყნის ბევრ რეგიონში აღარ არსებობს მესაქონლეობა. შეიძლება ითქვას, რომ ქვეყანას აღარ გააჩნია ეკონომიკის რეალური სექტორი. თუ რამე კიდევ მუშაობს, მათი უმრავლესობის მდგომარეობა უკიდურესად მძიმეა, მუდმივად კიდევ ურო მძიმდება და მათი გაჩერება მხოლოდ დროის საკითხია; დამძიმებული სოციალური გარემოს და მასიური უმუშევრობის პირობებში მოსახლეობა სამუშაოს საძებრად და თავის თავის და ოჯახის გადასარჩენად ქვეყნიდან გარბის, ინგრევა ოჯახები, ოჯახების ერთი მნიშვნელოვანი ნაწილი ფორმალურად, დეიურე არსებობს, ფაქტიურად კი, დანგრეულია იმის გამო, რომ ცოლი და ქმარი ათასობით კილომეტრის დაცილებით ცალცალკე ცხოვრობენ. პრობლემები ექმნება ბავშვების აღზრდას, მათ ფსიქიკას, ჯამრთელობას, განათლებას და ადამიანური თვისებების ჩამოყალიბებას. ადგილზე დარჩენილი ზრდასრული ახალგაზრდები ოჯახებს არ ქმნიან მძიმე ეკონომიკური და სოციალური გარემოს გამო. შექნილი მდგომარეობიდან გამომდინარე, ქართველი ზრდასრული გოგონები

უცხოელებზე თხოვდებიან და ამან მასიური სახე მიიღო. ამ ყველაფერმა აბსოლუტურად ლოგიკური შედეგი დააყენა - უმძიმესი დემოგრაფიული მდგომარეობა, ქართველობა მომაკვდავ ერთა სიაში პირველ ხუთეულშია. ეს არის ერის ეკონომიკური გენოციდი და ამას გვინფორმირებს ჩვენი დასავლელი „მეგობრები“ იმ პოლიტიკით, რასაც ისინი ჩვენთან ატარებენ.

ამავე პერიოდში, დასავლეთის ზენოლის შედეგად, სიმბოლურ ფასებში გაიყიდა წარმოება-ფაბრიკები, მიწები, ბუნებრივი სიმდიდრეები და უამრავი სხვა სტრატეგიული დანიშნულების ობიექტები. ქვეყნის მოსახლეობა, ფაქტობრივად, საარსებო გარემოს გარეშეა დარჩენილი.

ვინც არ იცის, მათთვის, განსაკუთრებით, ხელისუფლებაში მყოფი ჩინოვნიკებისათვის განვმარტავ: სტრატეგიული დანიშნულებისაა ობიექტები, რომლებიც ქვეყნის არსებობისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია და ქმნის ქვეყნის არსებობის ბაზას-საფუძველს. ასეთები პირველ რიგშია მიწა, ჰაერი, წიაღისეული და სხვა ბუნებრივი სიმდიდრეები. უკვე შემდეგ ერისა და ქვეყნის არსებობისათვის მნიშვნელოვანი და სასიცოცხლოდ აუცილებელია ჰესები, წყალსაცავები, მელიორაციის სისტემები, გზები, ხიდები, მდინარეები, ტბები, ზღვები, თავდაცვითი ნაგებობები და თავდაცვითი პროფილის წარმოებები, მაგისტრალური სადენები და მაგისტრალური ტრანსპორტი და ა.შ.

რა ფასიც არ უნდა გადაიხადონ წიაღისეულ ამონურვად ბუნებრივ სიმდიდრეებში, ეს ფასი ნებისმიერ შემთხვევაში, სიმბოლური იქნება, ვინაიდან ბუნება ამ სიმდიდრეებს ასობით მილიონი წლის განმავლობაში ქმნიდა.

ხელისუფლებაში მყოფი ჩინოვნიკებისათვის განვმარტავ, რომ ამონურვადია ისეთი ბუნებრივი სიმდიდრეები რომლებიც, გამოყენებისას თანდათან მცირდება და შეუძლებელია მათი განახლება, ეს ადამიანის ძალებს აღემატება. მაგალითად ოქრო, ვერცხლი ნავთობი და ა.შ. ყველა წიაღისეული სიმდიდრე. განახლებაა ისეთი ბუნებრივი სიმდიდრეები, რომელთა განახლება შეიძლება, მაგალითად ტყეები, თევზები ზღვაში და მდინარეებში, ყოველწლიური მიწაზე მოყვანილი მოსავალი, ადამიანური რესურსები და ა.შ.

ასევე, ჩინოვნიკებისათვის განვმარტავ, არსებობს ბუნებრივი სიმდიდრეები რომლებიც თუ მოცემულ დროში და მოცემულ მომენტში გამოიყენებ ქვეყანა მდიდრდება და ვითარდება, თუ არ გამოიყენებ ქვეყნისთვის არაფერი სიკეთე არ მოაქვს და სამუდამოდ იკარგება. ასეთებია მინერალური წყლები. ეს სიკეთე მინიდან თვითდინებით ამოდის, თუ ამოსვლის მომენტში ავითვისებთ ქვეყანა მდიდრდება, თუ არ ავითვისებთ, უკვალოდ, ეკონომიკური ეფექტის გარეშე იკარგება. ასეთია, ბუნებრივი აერი („გაზი“), რომელიც თვითდინებით ამოდის. ასეთია ადამიანური რესურსი. თუ ადამიანის ფიზიკურ და გონებრივ შესაძლებლობებს გამოვიყენებთ, ქვეყანა მდიდრდება, თუ ადამიანის შესაძლებლობებს მოცემულ დროში და მომენტში არ გამოვიყენებთ ის ეკონომიკური ეფექტის გარეშე სამუდამოდ იკარგება,

ანუ ის, რაც დღეს შექმნილი გაეკეთებინა ადამიანს და არ გააკეთა, დღევანდელი დღის შესაძლებლობა უკვალოდ, ეკონომიკური ეფექტის გარეშე დაიკარგა. ასეთია მდინარეების სიმძლავრეები, დაუმუშავებელი მიწები, დაუტვირთავი საწარმოო სიმძლავრეები და ა.შ.

მცირედი გადახვევის შემდეგ გავაგრძელოთ ჩვენი მსჯელობა. ქვეყანა და მოსახლეობა ვალებში გაეხვია, ყოველწლიურად იზრდება ქვეყნის საგარეო ვალი, მისმა მოცულობამ 24,5 მილიარდ დოლარს გადააჭარბა. ისეთი მცირე ქვეყნისთვის, როგორც საქართველოა, ვალის ეს მოცულობა ძალიან დიდია და სერიოზულ საფრთხეს უქმნის ქვეყნის როგორც ეკონომიკურ, ისე ფიზიკურ უსაფრთხოებას. საერთაშორისო ნორმებით საგარეო ვალის კრიტიკულ ზღვარად ითვლება მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) 40%, ეს ის ზღვარია, რომლის შემდეგაც ვალების გასტუმრების პრობლემები დგება, თუ არ მოხდა გასასტუმრებელი ვალების გადავადება (რესტრუქტურული ზაცია). საქართველოს საგარეო ვალი (არსებული არასწორი სტატისტიკის პირობებში) მშპ-ს 70%-ზე მეტია, რეალურად კი 100% აღემატება. ამ პირობებში, ჩვენს ქვეყნებში დასავლეთი (აშშ და ევროპა) იწყებს იძულების პოლიტიკის გატარებას, ანუ ვალების გადავადებისა და ახალი ვალის სანაცვლოდ, ჩვენგან მოითხოვენ იმას, რაც მათ აწყობს და რაც ჩვენსაირი ქვეყნებისთვის, ხშირ შემთხვევაში, მიუღებელია, ანუ ერევიან ჩვენ შიდა საქმეებში. ხელისუფლება, ვალების გამო, იძულებულდება მათ დაემორჩილოს, ფაქტიურად, მარიონეტები ხდებიან და ყველა მათ დავალებას უსიტყვოდ ასრულებენ. თუ ხელისუფლება არ დაემორჩილება დასავლეთის მოთხოვნებს, ხდება მათი გადაყენება და ახლის მოყვანა, ეს ოპერაცია თუ მშვიდობიანად არ გამოდის ახდენენ ხელისუფლების გადატრიალებებს, რევოლუციებს და ა.შ., ანუ ძალადობრივი გზით ახდენენ ხელისუფლების ცვლილებას.

თუ ბოლო წლების მოვლენებს გავანალიზებთ, დასავლეთი ყველანაირად ცდილობს ჩვენ ქვეყანაზე გავლენის გაძლიერებას. თუ ამას ადრე ფარულად აკეთებდა, ე.წ. რეკომენდაციების სახით, რომლებიც სინამდვილეში ბრძანებები და მოთხოვნები იყო, ახლა პირდაპირ მოითხოვენ, ყოველგვარი მორიდების გარეშე.

ყველაფერს აკეთებენ დემოკრატიის სახელით, ჩვენი ქვეყანა რომ უფრო „დემოკრატიული“ გახეს. 35 წელია დასავლეთის დახმარებით „დემოკრატია“ „ვაშენებთ“ და ვერ ავაშენებთ. ან როგორ ავაშენებთ, როცა დემოკრატია მხოლოდ ფასადია, მის მიღმა კი დიქტატურაა. ამის დასამტკიცებლად შორს წასვლა არ გვჭირდება. ევროკავშირის ბოლო „რეკომენდაციებში“, რომლის შესრულებასაც კატეგორიულად მოითხოვენ, ერთერთი მოთხოვნაა, მივიღოთ კანონი ევროკავშირის კრიტიკის აკრძალვის შესახებ. განა ეს დიქტატურა არ არის. აი, ესაა მათი დემოკრატია და სიტყვის თავისუფლება!

დეკლარებულად გვეხმარებიან ქვეყნის შენებაში, რეალობაში ყველაფერი დაგვინგრის და არაფერი არ ააშენებს. სსრკ-ს დახმარებით 70 წელში 4300 მსხვილი და წვრილი წარმოება აშენდა, დასავლეთის „დახმარებით“ 35 წელიწადში ერთი წარმოება არაა აშენებული.

აი, ასეთი სავალალო და სახიფათოა ის შედეგები, რაც „ეკონომიკური განვითარების მონეტარულმა მოდელმა“ ქვეყანას მოუტანა. დაკარგული გვაქვს ეკონომიკური უსაფრთხოება, „ხვალ“, რომ სურსათის მომწოდებელმა ქვეყნებმა რაიმე მიზეზით უარი თქვან სურსათის მოწოდებაზე, ქვეყანა კატასტროფის წინაშე აღმოჩნდება, იმიტომ რომ ქვეყანა პრაქტიკულად მთლიანად იმპორტზეა დამოკიდებული, მეორე უბედურება კიდევ იმაში მდგომარეობს, რომ ქვეყანას არ გააჩნია სურსათის სტრატეგიული რეზერვები. ამ დროს 800 000 ჰექტარი სახნავ-სათესი მიწა გვაქვს და მისი მხოლოდ მცირე ნაწილი მუშავდება, ამის შემდეგ, მინის ეკონომიკურ ეფექტიანობაზე (მიწიდან დიდი მოგების მიღებაზე) ლაპარაკი უადგილოა და სასაცილოც კია. დარღვეულია და დიდი საფრთხის წინაშეა „ქვეყნის უსაფრთხოება“, „ხვალ“ რომ ქვეყანა ომში აღმოჩნდეს, ეკონომიკა ვერ უზრუნველყოფს ომის წარმოებას მცირე დროითაც კი. ქვეყანაში არაფერი კეთდება სამხედრო შეიარაღების და საბრძოლო მასალების წარმოების კუთხით. თუ ქვეყანას არა აქვს საბრძოლო მასალების წარმოება, ასეთი ქვეყნის ომში ჩათრევა ან ამის მცდელობა, წინასწარ მარცხზე გათვლილი დიდი ავანტურაა და სხვა არაფერი.

დასკვნები და წინადადებები

დასკვნები:

1. ეგრეთ წოდებული „თავისუფალი თითრეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკა“ არაფერს თვითონ არ არეგულირებს და ყველაფერს ანგრევს.
2. „თავისუფალი თითრეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკის“ რადიკალური ფორმა „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი“ (ლიბერალური ეკონომიკა), რომლის მიხედვითაც მკაცრად უნდა შეიზღუდოს ფულის ემისია, რომ არ მოხდეს ინფლაცია და რომ ეკონომიკა სტაბილურად განვითარდეს, დიდი უაზრობაა და როგორც დავამტკიცეთ, ფულის 1 ლარის ემისიაც კი რომ არ მოდეს, როცა ფული „ჰაერიდან“ იქმნება ინფლაცია მაინც გვექნება.
3. „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი“ არამც თუ არ ზღუდავს ინფლაციას, არამედ ხელს უწყობს „ჰაერიდან“ ფულის კეთებას და არარეალური სექტორის განვითარებას, არ აძლევს ეკონომიკის რეალურ სექტორს განვითარების საშუალებას, ხელს უწყობს და აძლიერებს ინფლაციურ პროცესებს.
4. „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი“ ხელს უშლის და დამანგრეველად მოქმედებს ქვეყნის ეკონომიკაზე და სოციალურ გარემოზე.
5. აზრს კარგავს ლიბერალური იდეოლოგია (ადამიანის უფლებები, სიტყვისა და გამონახატვის თავისუფლება, თავისუფალი არჩევანი, თავისუფალი ადამიანი და ა.შ.), ვინაიდან არ გააჩნია ეკონომიკური ბაზისი - ეკონომიკური საფუძვლები. მხოლოდ ეკონომიკურად უზრუნველყოფილი ადამიანი, გამართული კანონმდებლობის პირობებში შეიძლება იყოს თავისუფალი. გაჭირვებული და მშიერი ადამიანი თავისი „კუჭის“ მონაა, მეორე დიდი პრობლემა რომლის წინაშეც ყოველი ადამიანი ყოვე-

ლდღე დგას, ესაა ჯამრთელობა. ნებისმიერ ადამიანს, ნებისმიერ დროს შეიძლება დაუზიანდეს ჯამრთელობა და სიკვდილის საფრთხის წინაშე აღმოჩნდეს. ადამიანი ყველას დაემონება, ვისაც კუჭის და ჯამრთელობის უსაფრთხოების პრობლემის მოგვარება შეუძლია.

6. ეკონომიკას, რომელსაც 35 წელია ვიყენებთ, მხოლოდ ქვეყნის ნგრევა შეუძლია, ამ ეკონომიკით ქვეყანას ვერ ავაშენებთ და არსებულ კრიზისებს ვერ დავძლევთ.

7. 35 წელია, ჩვენ ქვეყანას შენების მაგივრად, ვანგრევთ და მწვავე პრობლემებს ვაგვარებთ აღებული ვალებით.

8. ლიბერალების და მონეტარისტების შეცვლილი ფიშერის ფორმულა:

$$\text{ფულის მასა (ფმ)} = \text{მთლიანი შიდა პროდუქტი (მშპ)} : \text{ფულის ბრუნვის სიჩქარე (ფბ)}$$

საიდანაც:

$$\text{მშპ} = \text{ფმ} \times \text{ფბ}$$

მცდარია და არასწორია. ფორმულის მარცხენა მხარე არ უდრის მარჯვენა მხარეს. ამ ფორმულით დათვლილი მშპ არასწორია. ამ ფორმულის მარჯვენა მხარე ბანკებში გავლილ ფულს, ანუ ტრანსაქციების ჯამს უჩვენებს, მშპ კი ტრანსაქციების ჯამი არ არის დამატებულ ღირებულებათა ჯამია. ეს ორი აბსოლუტურად განსხვავებული რამაა, ტრანსაქციების ჯამი ბევრად აღემატება დამატებით ღირებულებების ჯამს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ლიბერალების და მონეტარისტების მიერ გადაკეთებული ფიშერის ფორმულით დათვლილი მშპ მცდარია და არ შეესაბამება რეალობას, რაც არასწორ წარმოდგენებს გვაძლევს ცხოვრების დონეზე, კეთილდღეობაზე და ქვეყნის ეკონომიკურ მდგომარეობაზე.

9. არასწორად ვითვლით ინფლაციის მაჩვენებლებს, რაც არასწორ წარმოდგენებს გვაძლევს წლის განმავლობაში ცხოვრების დონის გაუარესებას ან გაუმჯობესებაზე.

წინადადებები
 სადაა ამ მძიმე მდგომარეობიდან გამოსავალი?

მანამ ეკონომიკური გასაჭირია და მძიმე სოციალური გარემო, უკმაყოფილო და გაჭირვებული მოსახლეობის პირობებში მუდამ გვექნება არეულობა და ქაოსი. გაჭირვებული მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნაწილი ყოველ დაძახილზე ქუჩაში გამოდის იმ იმედით, რომ რაიმე შეიცვლება და უკეთესი ცხოვრება დადგება. არავის იმედზე არ შეიძლება ვიყოთ. აღნიშნულიდან გამომდინარე, გამოსავალია:

1. სასწრაფოდ-დაუყოვნებლივ უარი უნდა ვთქვათ „ეკონომიკური განვითარების თვითრეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკის“ მოდელზე და მის უკიდურესად რადიკალურ ფორმაზე „ეკონომიკური განვითარების მონეტარული მოდელი“;
2. უნდა გადავიდეთ რეგულირებადი ეკონომიკაზე - „რეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკაზე“;
3. მაქსიმალურად ხელი შეუწყოთ „ეკონომიკის რე-

ალური სექტორის“ განვითარებას;

4. ხელი შეუწყოს და მაქსიმალურად გამოვიყენოთ „ეკონომიკის რეალური სექტორის არსებული სიმძლავრეები და შესაძლებლობები;

5. ხელი შეუწყოს და მაქსიმალურად გამოვიყენოთ სახნავ-სათესი მიწები და სრულად დავამუშაოთ. არ დაუშვათ მოწვეული მოსავლის გადაყრა და ეკონომიკური ეფექტის გარეშე დაკარგვა;

6. განვაავითაროთ მესაქონლეობა, ავითვისოთ და ეკონომიკური ეფექტის მიღების გარეშე არ დავტოვოთ საძოვრები;

7. ხელი შეუწყოს მესაქონლეობის, მეღორეობის და მეფრინველეობის ფერმების შექმნას;

8. შეიქმნას მრეწველობის განვითარების სამინისტრო;

9. აიღწეროს არსებული სამრეწველო შესაძლებლობები, რამდენად შესაძლებელია ყოფილი სამრეწველო წარმოებების, ფაბრიკების და ქარხნების აღდგენა;

10. შევქმნათ ახალი თანამედროვე კონკურენტუნარიანი წარმოებები;

11. შევქმნათ მცირე სამრეწველო საწარმოები ადგილობრივ ბაზარზე ოპერირებისათვის, საჭიროების შემთხვევაში სახელმწიფომ ხელი შეუწყოს მათ ფუნქციონერებას;

12. განსაკუთრებულ კონტროლზე იქნეს აყვანილი ინჟინრების და ტექნოლოგების მომზადების კონტროლი. მოხდეს მათი 100% სახელმწიფო დაფინანსება, სტუდენტების სტიპენდიებით უზრუნველყოფა.

13. განათლების სამინისტროში შეიქმნას „საინ-

ჟინრო ტექნიკური და საინჟინრო ტექნოლოგიური სპეციალისტების მომზადების დეპარტამენტი;

14. უმაღლეს სასწავლებლებში განსაკუთრებული დაფინანსებით წახალისდეს საინჟინრო ტექნიკური და საინჟინრო ტექნოლოგიური სპეციალობები. განსაკუთრებულად გაკონტროლდეს სწავლების ხარისხი;

15. უმაღლეს სასწავლებლებში შეიქმნას „რეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკის ფაკულტეტები“ და სახელმწიფოს მხრიდან მოხდეს ამ ფაკულტეტების მაქსიმალური ფინანსური მხარდაჭერა.

16. პარლამენტში უნდა შეიქმნას ცალკე კომიტეტი, რომელიც კომპლექსურად იმუშავებს ქვეყნის ეკონომიკის რეალური სექტორის განვითარებასთან დაკავშირებული საკანონმდებლო ბაზის შექმნაზე.

საზგასმით მინდა ავლნიშნო, უნდა გადავიდეთ „რეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკის“ მოდელზე და არა „გეგმიურ ეკონომიკაზე“. ბევრი ამ ორ მცნებას ერთმანეთში ურევს, ამ დროს რადიკალურად განსხვავდება ერთმანეთისგან, „რეგულირებადი საბაზრო ეკონომიკა“, მართვის ბერკეტებით (გადასახადები, დოტაცია, სახელმწიფო ასიგნებები, ფულის ემისია, საბანკო პროცენტი, კანონი და ნორმატიული აქტები და ა.შ.) იმართება. გეგმიურ ეკონომიკაში ყველაფერი თავიდან ბოლომდე იგეგმება, თუმცა აქაცაა განშტოებები „ზემოდან ქვემოთ დაგეგმვა“, „ქვემოდან ზემოთ დაგეგმვა“. ეს ორი გეგმიური ეკონომიკის სრულიად განსხვავებული მოდელებია, თუმცა მათ განხილვას არ დავიწყებთ, ეს სრულიად სხვა თემა და ეკონომიკის სრულიად სხვა მიმართულებაა.